

організованої взаємодії педагогів і вихованців, спрямований на вирішення освітніх завдань на основі інтеграції змісту освіти та видів дитячої діяльності.

Література

1. Крутій К. Л. Природничо-наукова освіта дошкільників: блоково-тематичне планування на засадах інтеграції та методичні поради. Зимабіло- сніжка / К. Л. Крутій, І.Б. Стеценко. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2017. – 124 с. : вкл. + DVD-диск. –Бібліогр.: в кінці розділів. – С. 18-21.

2. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.

3.Коджаспирова Г. М. Педагогический словарь / Г. М. Коджаспирова, А.Ю. Коджаспиров. – М. : Академия, 2000. – 176 с.

4. Безрукова В. С. Інтеграційні процеси в педагогічній теорії та практиці : монографія. – К, 1994. – С. 15–33.

УДК 37.018.593(477+100)

ПРШЕСМИЦЬКА Н. О., ЛАЛАК Н. В.,
Мукачівський державний університет

ПРИВАТНІ ШКОЛИ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Багатоваріативність, різноманітність типів та видів навчальних закладів і форм здобуття освіти, як відомо, є обов'язковою передумовою для динамічного розвитку будь-якої освітньої системи. В Україні у процесі встановлення демократичного суспільства важливим чинником є існування альтернативної приватної освіти, постійна її підтримка з боку держави, органів місцевого самоврядування і суспільних організацій.

Число приватних закладів, що постійно збільшується, веде до необхідності фундаментальних та прикладних методологічних досліджень у сфері недержавної освіти. Цінними для нас є наукові доробки вчених (В. Андрущенко, В. Биков, Г. Дмитренко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, В. Майборода, В. Пікельна, Н. Протасова, О. Савченко та ін.), в яких висвітлюються різні теоретичні і практичні аспекти управління освітою. Науковці виокремлюють кілька видів приватних шкіл: релігійні школи з власними програмами, але державним фінансуванням; школи, створені благодійними організаціями на грантовій основі; приватні школи з прямою державною фінансовою підтримкою; маленькі приватні школи, ціни яких регулює ринок освітніх послуг тощо.

Вітчизняні приватні заклади освіти є ровесниками незалежної України. Закон «Про освіту» від 4 червня 1991 року зафіксував рівноправне функціонування державних, муніципальних і недержавних навчальних закладів. Вони почали активно виникати в 1991 році саме як альтернатива масовій школі. На першому етапі це були вальдорфські школи, школи Монтессорі, школи, які відповідали особистим запитам батьків, до прикладу, школи з духовною складовою, культурологічні, фінансові, економічні. Приватні школи тоді творили люди творчі, які хотіли розкрити свій, незадіяний

у державних школах, потенціал. Насамперед, це був такий освітній прорив, який давав можливість впроваджувати новітні технології і форми навчальної діяльності. І зараз приватні школи йдуть в авангарді прогресу, адже саме за їхньої ініціативи виносяться на широке обговорення та проходять експериментальну апробацію питання трансформації освітнього середовища сучасного ЗЗСО з урахуванням світових тенденцій і української практики, йде пошук шляхів удосконалення нормативно-правової бази[1].

ЗЗСО приватної форми власності являє собою майданчик найсучасніших педагогічних досліджень та інновацій: педагогічні колективи приватних шкіл є органічними послідовниками діяльності педагогів-новаторів радянських часів, а практично всі інновації сучасної системи освіти України попередньо протягом багатьох років були або придумані, або запозичені з найкращих світових освітніх систем і відпрацьовувалися в середовищі освітньої громади приватних шкіл. Саме приватна школа перша впровадила і запропонувала відповідний досвід для всієї системи освіти України принцип особистісно-орієнтованого навчання, зробила мовний, інформаційний, технологічний прориви в освіті.

Будь-які приватні школи функціонують за принципами реального інституту громадянського суспільства: автономності, відповідальності, високого ступеня свободи вибору освітніх програм і засобів їх реалізації. Основними показниками функціонування приватного навчального закладу, як автономної освітньої організації, є: концептуальна обґрунтованість освітньої діяльності; цілісність і синергетичність педагогічної системи; здатність мобільно відображати актуальні соціальні запити; ефективність і оптимальність способів управління.

В Україні приватних шкіл близько 2%, натомість у світі вони є дуже популярними. До прикладу, у Нідерландах дві третини шкіл – приватні. Існує досить чітке розмежування за цінами та за метою навчання. Батьки добре розуміють, якою хочуть бачити дитину, коли віддають її до певного виду школи. Цікаво, що там більшість дітей навчаються у школі вже з 4 років. Дітей привчають сприймати школу не як місце, де вчать чи «відсиджують уроки», а як єдину команду, центр спілкування. А в Іспанії приватна освіта недешева – від 3 тис. доларів на місяць. Проте ці школи гарантують вступ до університетів як своєї країни, так і за кордон. В Іспанії, Ірландії, Бразилії, Колумбії, Аргентині у приватній школі навчається кожна третя дитина, а у Франції, Британії – кожна п'ята. У цих країнах загалом вважається, що гарне майбутнє забезпечити може лише приватна школа. Проте якщо дитині доводиться йти у державну школу, то там єдина вимога до навчального закладу: «зберігати» школяра у безпеці. У деяких країнах (скажімо, Німеччині, Франції) безкоштовна державна освіта – не пільга, а обов'язок. Тож якщо учень не ходить на уроки, а батьки не повідомляють з якої причини його нема, вже за тиждень додому може приїхати поліція та відправити учня в школу. Натомість у Бразилії вивчитися у приватній школі дешевше, ніж у державній, якщо хочеш отримати вищу освіту. Проте навіть після приватних шкіл не всі вступають до університетів, де конкурс 200

абітурієнтів на одне місце, а після державних практично немає шансів. Тому батьки винаймають репетиторів.

За словами експертів, приватні школи зазвичай мають певні переваги: більше свободи, більшу мобільність і швидкість реакції на запити батьків та тенденції сучасної освіти, там великий вибір додаткових занять і факультативів, які дозволяють дитині додатково вивчати певний предмет, більші можливості для створення матеріально-технічної бази та для найму вчителів. Проте перед прийняттям рішення, в яку школу віддавати дитину, батькам варто пам'ятати, що найбільше на якість освіти впливає професійна компетентність педагогів та психологічна атмосфера в класі і школі загалом [4].

На нашу думку, приватна школа – це гідна освіта для тих дітей, хто має інтелектуальні особливості, тобто дитина обдарована із швидким способом засвоєння навчального матеріалу, яка не може навчатися успішно в класі, де є понад 30 осіб. Приватний заклад освіти є альтернативою, коли у дитини є особливі потреби, пов'язані з її фізичним чи психологічним станом. Також приватні школи підходять родинам, які мають свої духовні орієнтири (конфесійні та національні школи).

Варто зазначити, що у Мукачеві працюють вже три приватні освітні заклади. Це ліцей ім. Св. Іштвана з профільним навчанням інформатики та іноземних мов, приватний навчально-виховний комплекс «Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа I-III ступенів «Еммануїл», приватна гімназія «Індіго».

Література

1. Астахова В.І. Аналітична записка про стан приватного сектору освіти в Україні / В.І. Астахова // Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.». – Х., 2011. – Т. 17. – С. 555–561.
2. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/ua/prviddil/1312/1390288033/1414672797>
3. Мельник Я. Шляхи удосконалення системи фінансування закладів освіти: регіональний аспект / Я.Мельник // Ефективність державного управління. – 2018. – Вип. 33. – С. 202-208.
4. Тарасюк І.В. Особливості попиту та пропозиції освітніх послуг // Науковий журнал «Економіка і управління». – К. : Вид-во Європ. ун-ту. – 2010. - №2(30). – С.35-40.

УДК 373.3(477.87) «1944/1946»

РАЙЧИНЕЦЬ В.М.,
Мукачівський державний університет

«РАДЯНІЗАЦІЯ» ОСВІТИ ТА ШКІЛЬНИЦТВА ЗАКАРПАТТЯ ПОВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Суперечливою сторінкою в становленні освіти та шкільництва Закарпаття середини ХХ століття є перше десятиліття після завершення II Світової війни, коли після приєднання закарпатських земель до складу Радянської України вся система освіти була переведена за радянським взірцем. Для

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>